

Geachte Raadsleden,

Met een groot aantal gebruikers, burgers, initiatieven en organisaties (zie ondergetekenden) maken wij ons zorgen over de visie van het College van Burgemeester en Wethouders omtrent de verkoop van de Hofbogen. U bent op de hoogte gebracht over deze plannen middels de 'Collegebrief over het proces en de consequenties van de verkoop van de Hofbogen' van 20 september 2018 en de Studie van BVR Hofbogen van mei 2018 die tegelijk met de collegebrief aan de raad is aangeboden.

Het Recht van Opstal

In de collegebrief en de studie is te lezen dat het college van plan is op delen van het dak geen gebruik te zullen maken van haar recht van opstal en die delen beschikbaar te stellen aan derden voor ontwikkelingen die in de studie van BVR verwoord en verbeeld worden. De consequentie hiervan kan zijn dat delen van een potentieel voor iedereen toegankelijk stuk stadsgroen exclusief toegewezen worden aan commerciële ondernemingen. Wij lezen uit de brief en het bijgevoegde rapport dat commerciële belangen voorrang krijgen boven de belangen van alle burgers. Dit is in tegenspraak met het streven naar burgerparticipatie.

Wij pleiten ervoor dat de gemeenteraad uitspreekt dat de gemeente over heel het dak een recht van opstal zal gaan uitoefenen. Daarmee wordt commercieel gebruik van het dak niet uitgesloten. Er kunnen nog steeds terrasjes en andere activiteiten ontstaan en er zijn ook meerdere ondernemers in de bogen – en ondertekenaars van deze brief - die staan te trappelen om 'het dak op te gaan'. Maar de gemeente houdt de regie op kwaliteit en kan toezien op de toegankelijkheid van het nieuwe stadsgroen.

De Visie op Ontwikkeling

Ook maken wij ons ernstig zorgen over de bijlage bij de collegebrief: de 'Studie van de Hofbogen door BVR – de kracht van nu en de potentie in de toekomst'. Hierin worden de mogelijkheden en potentie voor de ontwikkeling van de Hofbogen benoemd en verbeeld.

- 1) In de schetsen zijn grote gebouwen ingetekend op plekken waar nu levendige groene burgerinitiatieven plaats vinden, zoals Nutstuinvereniging Hof van Noord, Luchtpark, Vredestuin, Park Pompenburg en Tuin op Hofbogen. Het is zorgwekkend dat de visie die dit rapport uitstraalt totaal voorbijgaat aan alle mooie initiatieven die in dit gebied spelen. Het rapport scheidt de verwachting naar potentiële kopers dat het mogelijk is al die initiatieven die afkomstig zijn van betrokken burgers en sociale ondernemers van de kaart te vegen, en dat op sommige plekken langs de lijn zowat alles kan.
- 2) Ook wordt in het beeldmateriaal de verwachting gewekt dat er drastisch ingegrepen mag worden in de Hofbogen, terwijl het een Rijksmonument is. Die

verwachting die gewekt wordt is misleidend ten aanzien van potentiële kopers en doet geen recht aan de monumentale status en de wensen van de wijk. en is strijdig met het gemeentebestuur. Het is daarbij ook strijdig met de eerder door de huidige eigenaar Hofbogen bv gepubliceerde 'Toekomstvisie De Hofbogen, het Langste Gebouw van Rotterdam (2008)' waar juist aan de monumentale kwaliteiten van de Hofbogen voorop worden gesteld. Er wordt in die visie onder meer gerefereerd aan de High Line New York en Promenade Plantee in Parijs; twee succesvolle, inspirerende voorbeelden waar overigens geen enkele commerciële activiteit op het dak wordt toegelaten.

- 3) De groene ambitie die het document uitstraalt steekt schraal af tegen de commerciële ambities. Het is mooi dat het groen zal worden gerealiseerd door en voor rekening van gemeente Rotterdam. Maar het niveau "groene bekleding (sedumdak) en beplanting in bakken" is teleurstellend. Wat is er gebeurd met het tot nu toe steeds beloofde dakpark? Ook ten aanzien van de duurzaamheidsambities van de gemeente zelf, zoals o.a. vastgelegd in de 'Rotterdam Resilience Strategie' is de inspiratiestudie opmerkelijk mager en teleurstellend. Over klimaatdoelstellingen, en met name de waterbeheersing, wordt in de studie met geen woord gerept. Terwijl op het dak, dat veel gewicht kan hebben, juist een uniek dakecosysteem gecreëerd kan worden met een flinke bodemlaag voor verschillende plantlagen en waterberging.
- 4) Er wordt met geen woord gerept over de participatie van gebruikers, bewoners en *bewoners*initiatieven bij het ontwerp, gebruik en beheer van het dakpark.
- 5) Er wordt wederom vrijwel geheel gefocust op het dak. Dat terwijl de huidige en toekomstige gebruikers – letterlijk en figuurlijk de schouders onder de 1,9 kilometer lange lijn – zich net ónder dat dak bevinden. De gebruikers hebben zich de afgelopen uitermate betrokken getoond, en verbazen zich dat zij niet betrokken zijn bij de totstandkoming van de voorliggende studie van BVR.

Pleidooi en Oproep

Wij pleiten ervoor dat de raad zich ervoor uitspreekt dat het rapport wordt aangepast op zo'n manier dat

- 1. het behoud van alle mooie bestaande initiatieven uitgangspunt is.**
- 2. er recht gedaan wordt aan de monumentale status van de Hofbogen.**
- 3. de groene ambitie van de Hofbogen als ecologisch dakpark een prominente rol heeft**
- 4. de participatie van gebruikers, burgers in ontwerp, gebruik en beheer van het dakpark geborgd wordt.**
- 5. De potentie van de Hofbogen juist bestaat uit een monumentaal deel met betrokken ondernemers en een dak met groene potentie**

In een open brief aan de raad en het college van 6 juni 2018 heeft een groep gebruikers, burgers en organisaties al eerder zorgen geuit over het proces en de raad opgeroepen om alert te blijven ten aanzien van de ontwikkelingen en de burgerparticipatie in de

besluitvorming te borgen. (*18bb4545 Brief van de Natuurlijke Stad over wijkpark Hofpleinlijn*)

Wij roepen u op onze zorgen en verbeterpunten aan te grijpen om – nu het nog kan – de visie van gemeente ook op het gebied van klimaat, sociale en ecologische duurzaamheid en burgerparticipatie aan te passen en de commerciële belangen, die zo uitdrukkelijk uit de beelden in de studie spreken, tenminste in evenwicht te brengen met de publieke belangen van wijkbewoners en -ondernemers. Het langste gebouw van Rotterdam verdient meer, veel meer. Wij komen eea toelichten tijdens het inspreekmoment van de vergadering van de commissie Bouwen en Wonen op 3 oktober.

Hartelijke groet,

Organisaties

Wijkraad Agniesebuurt
Wijkraad Liskwartier
Wijkraad Bergpolder
De Natuurlijke Stad
Vrienden van Hofpleinlijn
Hofpleintrein
Stichting Vredestuin
Nutstuinvereniging Hof van Noord
Stichting GroenGoed
Studio Biek
Evasie
Stadskwekerij De Kas

Personen

Piet Vollaard, De Natuurlijke Stad
Rutger Henneman, Groengoed
Liselotte de Haan, adviseur burgerparticipatie
Diana Vergeer, omwonende, Tuin op Hofbogen
Annemarie van den Berg, gebruiker Hofbogen
Bas Sala, designer, Studio Bas Sala
Florian Boer, Aquaduct010, De Urbanisten
Elma van Boxtel, ZUS [Zones Urbaines Sensibles]
Kristian Koreman, ZUS [Zones Urbaines Sensibles]
Wendelien Lans, Vrienden van de Hofpleinlijn, Hofpleintrein
Simone Rots, Crimson Architectural Historians
Annuska Pronkhorst, Crimson Architectural Historians
Lucas van Zuijlen, WIJnoord
Karin Padmos, Nutstuinvereniging Hof van Noord
Christian Müller, Gutundgut, gebruiker Hofbogen
Alex Jager, JagerJanssen architecten BNA
Marieke de Keijzer, Stek de stadstuinwinkel, Flora voor Fauna
Marije van der Meij, Schouders Eronder

Niels de Zwarte, Bureau Stadsnatuur & Het Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Clemens Nuijens, Stichting Sporen van de Stad
Jorinde Kipp, GroenGoed
Daniel Opbroek, GroenGoed
Jacques Vink, Ruimtelab, Natuurlijke Stad, gebruiker Hofbogen
Raymond van den Broek, ZOHO Citizens
Erik Jutten, Stad in de Maak
Jan Lemmers, Wijkcooperatie010
Theo Coskun, Wijkraad Agniesebuurt
Robin Smith, Studio Biek
Dirk van Peijpe, Aquaduct010, De Urbanisten
Eva Bes, Evasie, Stadskwekerij De Kas
Joost van Dijk, Bewoner Bergpolder
Marja Versteeg, Stadskwekerij De Kas, MariaFlora
Nina Hooimeijer, Mede Eigenaar Bird Jazz podium

Contact:

Rutger Henneman, Groengood
email: rutgerhenneman@gmail.com
mobiel: 06-43061027

Piet Vollaard, De Natuurlijke Stad
email: info@natuurlijkestad.nl
Mobiël: 06 39861331